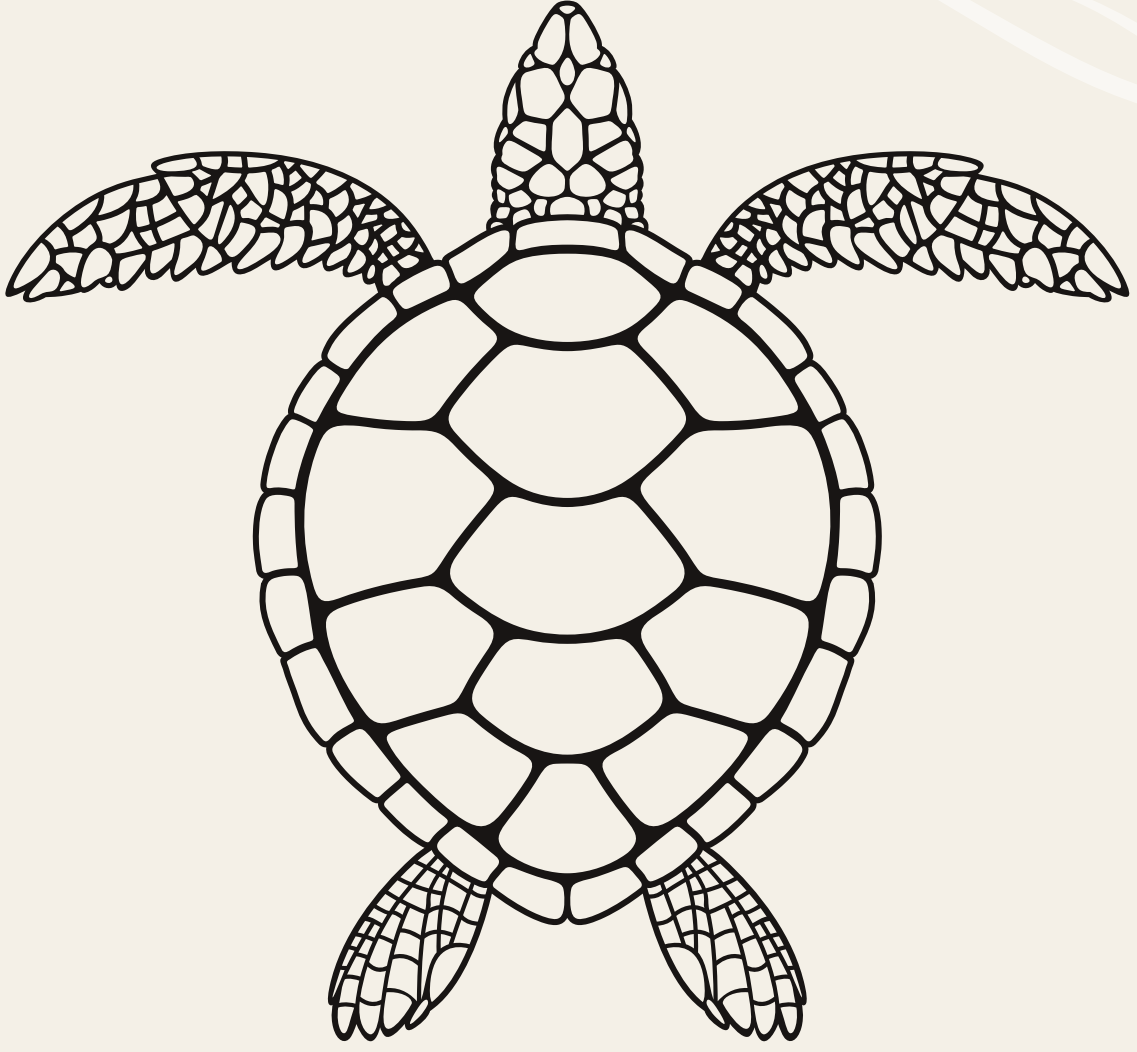

SOSYAL HİZMET UZMANLARI İÇİN
YAŞLI LGBTİ+'LAR
BİLGİ NOTU

Eylül 2021

Kingdom of the Netherlands

Bu bilgi notu, 17 Mayıs Derneği tarafından, "Yaşlanan ve Yaşlı LGBTİ+'ların Sağlık Hakkına ve Sosyal Hizmetlere Erişiminde Güçlendirilmesi ve İçeriden İzleme Yapılarak Hizmetlerle Sosyal Kabul Sağlanması" projesi kapsamında, Hollanda Krallığı Ankara Büyükelçiliği İnsan Hakları Fonu desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamen 17 Mayıs Derneği'ne aittir ve Hollanda Krallığı Ankara Büyükelçiliği 'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Hazırlayan: Rıza Yılmaz
Yayımlayan: 17 Mayıs Derneği
Birinci Dijital Baskı: Eylül 2021
Kapak ve Sayfa Tasarım: Rıza Yılmaz

İçindekiler

- 4 Giriş
- 6 Mikro Düzeyde Yaşlı LGBTİ+'larla Sosyal Hizmet
- 10 Mezzo Düzeyde Yaşlı LGBTİ+'larla Sosyal Hizmet
- 13 Makro Düzeyde Yaşlı LGBTİ+'larla Sosyal Hizmet
- 18 Son Söz
- 19 Kaynaklar

GİRİŞ

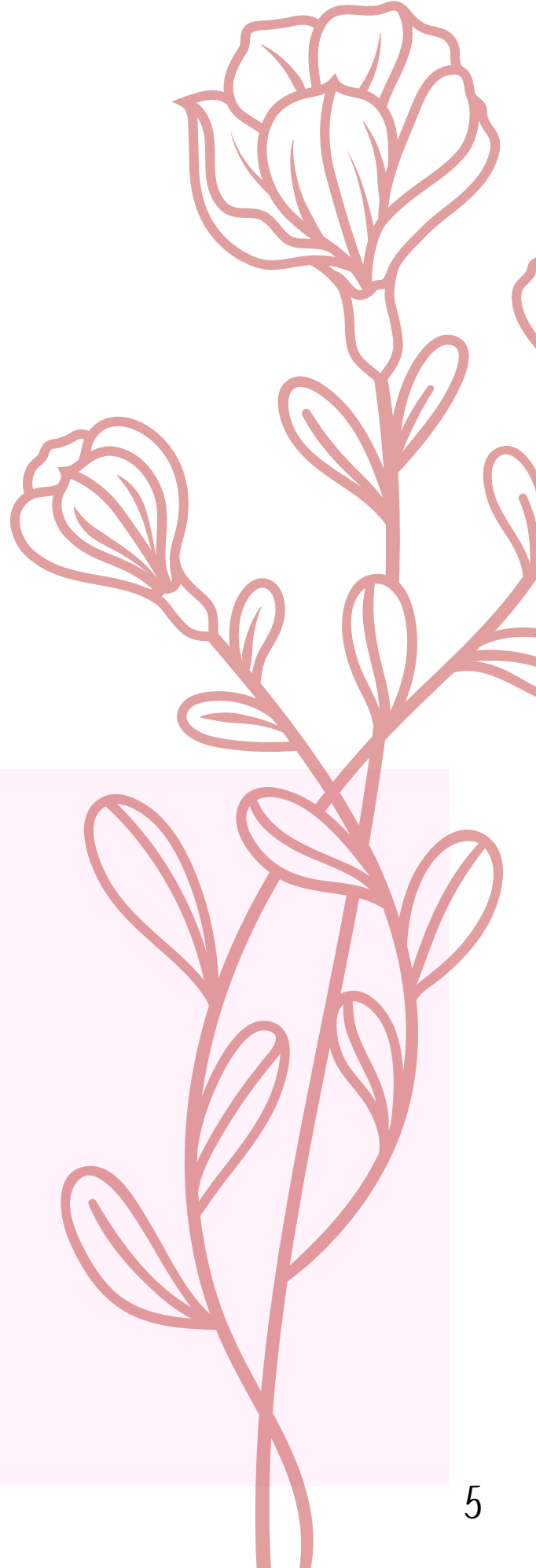
İçinde yaşadığımız toplumlar günden güne yaşlanırken, çeşitlenen kimlikleriyle yaşlılarla çalışmak da önemini artırmaktadır.

Yaşlanmak herkes için aynı ilerleyen bir çizgi olmadığı gibi, yaşlanma sürecinde ve yaşlılıkta duyulan ihtiyaçlar da herkes için farklılaşmaktadır. Sahip olunan kültür, din, engellilik durumu, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet karakteristiği gibi özellikler bu ihtiyaçların şekillenmesinde rol oynamaktadır. Bu sebeple çeşitlenen kimlikleriyle yaşlanan kişilerin esenliğini sağlamak ve sağlıklı bir yaşlanma süreci geçirmelerine destek olmak için özellikle ihtiyaç duyabilecekleri noktaları anlamada ve bu noktalar üzerinde olumlu dönüşümlerin sağlanmasında sosyal hizmet uzmanlarına önemli roller düşmektedir.

Türkiye’de yaşayan LGBTİ+’ların yaşadıkları ayrımcılık ve damgalanma her geçen gün artmaktadır. Bu ise LGBTİ+’ları hangi yaşta olurlarsa olsunlar sürekli haklarını savunan ve destek arayan bir konuma getirmektedir. İstihdam, sağlık, eğitim, gelir yoksulluğu, barınma, aile, toplumsal hayata katılım ve yaşlılık gibi çeşitli sosyal politika alanlarında LGBTİ+’ların ayrımcılıkla karşılaştıkları raporlanmaktadır (1).

Kendini gerçekleştirme surecinde, kişilerin sahip oldukları kimlikleri gizleme ihtiyaı hissetmeden ve bu kimliklerini kabul ederek yaşamaları önemli bir adımdır. Aktivizm ve değişen toplumsal yapılarla birlikte LGBTİ+ konusunun görünürlüğü ve açık kimliğiyle yaşayan LGBTİ+'ların sayısı artmaktadır. Bunun sonucunda açık kimliğiyle yaşayan ya da yaşayacak yaşlı LGBTİ+'ların sayısı da artmaktadır. Türkiye'de LGBTİ+'ların örgütlenme sureci 90'lı yıllarda çoğunluğu niversite ğrencisi aktivistlerle başlamıştır. 25 yılı aşmış bu hareketin ilk aktivistleri 50'li yaşlara geldiğindeyse yaşlılık LGBTİ+'lar için daha çok gündeme gelir olmuştur (2).

Tüm bu sayılanlara rağmen, yaşlı LGBTİ+ olmak hala görmezden gelinen ve LGBTİ+'ların dahi öngöremediği bir konumdadır. Bu sebeplerle yaşlı LGBTİ+'lara yönelik sosyal hizmet faaliyetleri yürütmek, LGBTİ+'ların geleceklerine dair karanlık kalmış kısımlara biraz da olsa ışık tutmak açısından büyük öneme sahiptir. Böyle bir amaçla hazırlanan bu bilgi notu da mikro, mezzo ve makro düzeylerde yaşlı LGBTİ+'lara yönelik yürütülebilecek sosyal hizmet faaliyetlerine dair öneriler sunmaktadır.

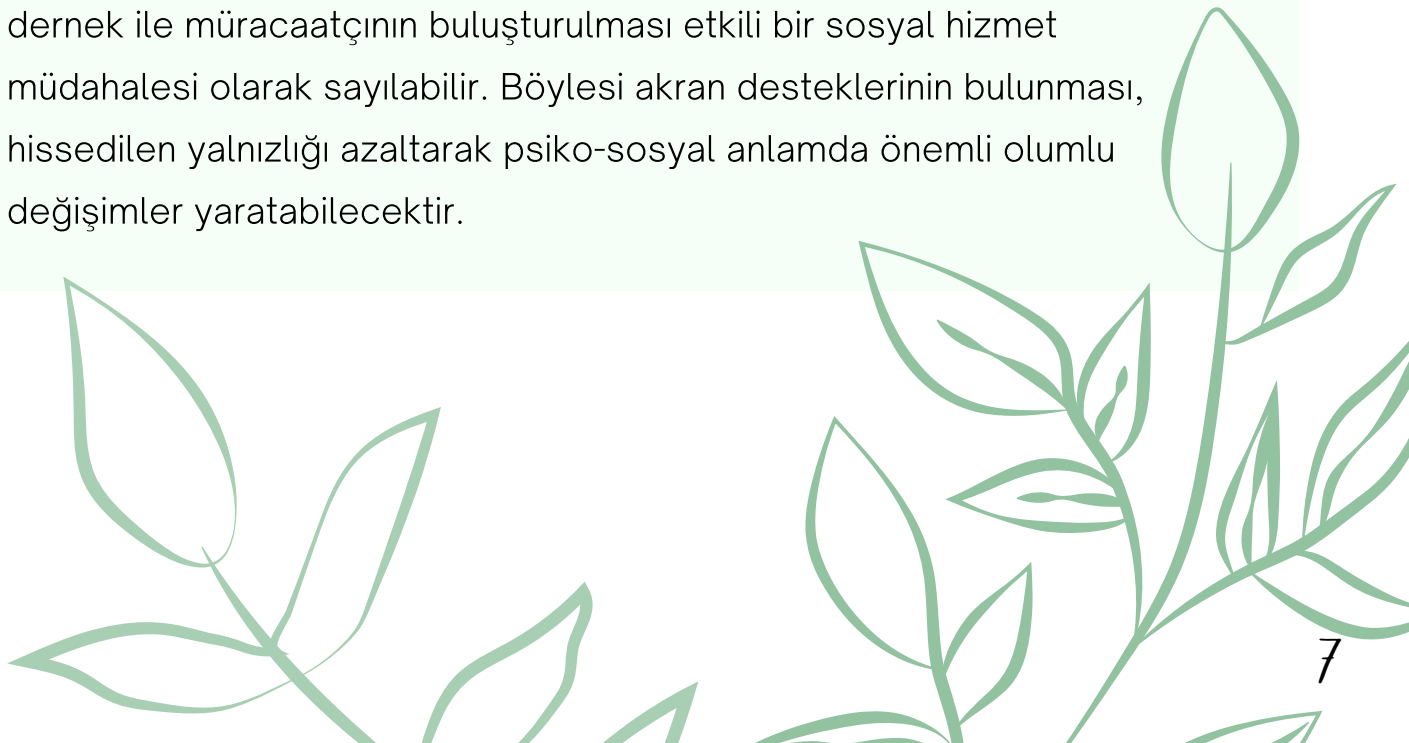

MİKRO DÜZEYDE YAŞLI LGBTİ+'LARLA SOSYAL HİZMET

Mikro düzeyden bakıldığında kişinin yaşı LGBTİ+ olması, onu kesişimsel bir konumda çeşitli sorunlarla baş etmek zorunda olduğu bir yere getirebilmektedir. Kişiler hem LGBTİ+ olmalarından kaynaklı içinde yaşadıkları toplumda sorunlar yaşayabilirken hem de yaşı olmaları sebebiyle çeşitli zorluklarla karşılaşabilirler. Bunun yanı sıra yaşı LGBTİ+ olmak da beraberinde yeni sorun alanları ve zorluklar doğurmaktadır.

Mikro düzeyde yaşı LGBTİ+'larla çalışacak bir sosyal hizmet uzmanının, onların yaşadığı sorunların farkında olarak müdahale sürecini buna göre planlaması önem arz eder. Yapılan araştırmalar göstermektedir ki benzer yaştaki LGBTİ+ olmayan kişilere kıyasla yaşı LGBTİ+'ların çocuk sahibi olma ya da bir partnere sahip olma oranları daha düşüktür. Bunun yanı sıra LGBTİ+'ların yaşam boyu ayrımcılık ve dışlanmaya maruz kalma oranları LGBTİ+ olmayanlara göre daha yüksektir. Bunların sonucunda ise yaşı LGBTİ+'ların yalnız yaşama ve sosyal izolasyon oranları çok daha fazladır (3). Bu da göstermektedir ki yaşı LGBTİ+'larla çalışan bir sosyal hizmet uzmanının, karşılaşılan bu yalnızlık ve sosyal izolasyonun farkında olarak kişileri bu noktadan güçlendirmesine ihtiyaç vardır. Yaşı LGBTİ+'larla çalışırken müracaatçıların hangi sosyal destek mekanizmalarına sahip olduklarının irdelenmesi önemlidir. Bunun farkına varmaları ve bu mekanizmadan destek görmenin farklı yollarını keşfetmeleri için çalışılmalıdır. Örneğin kişilerin çevrelerindeki LGBTİ+'larla bir araya gelmeleri veya böyle bir çevreleri yoksa bile bu konuda güçlenebilecekleri sosyal destek sistemlerine yönlendirilmeleri, onların yalnız hissetmesinin ve sosyal izolasyonunun önüne geçmeye yardımcı olabilecektir. Bu noktada 17 Mayıs Derneği gibi yaşı LGBTİ+ alanında çalışmalar yürüten bir dernek ile müracaatçının buluşturulması etkili bir sosyal hizmet müdahalesi olarak sayılabilir. Böylesi akran desteklerinin bulunması, hissedilen yalnızlığı azaltarak psiko-sosyal anlamda önemli olumlu değişimler yaratabilecektir.

Yaşlı LGBTİ+’ların karşılaştıkları bir diğer temel sorun ise LGBTİ+ kimliklerinden dolayı ömür boyu maruz kaldıkları baskı ve ayrımcılığın doğurduğu olumsuz sonuçlardır. Psikofizyolojik boyuttan yaklaşıldığında, kişilerin stres-tepki sistemlerinin tekrarlanan ve kronikleşmiş şekilde uyarılması, vücutlarındaki yıpranma ve aşınmayı artırmaktadır (4). Bu da göstermektedir ki hayatlarının birçok noktasında temel insan haklarına erişmekte zorluk yaşayabilen LGBTİ+’lar, yaşlandıklarında da bu zorlukların izlerini taşımaktadırlar. Örneğin temel bir insan hakkı olan sağlık hizmetlerine erişmek, LGBTİ+’lar için zorlu bir süreç olabilmektedir. Yapılan bir araştırma, yaşlı LGBTİ+’ların yargılanma veya düşük hizmet sunumundan korkmaları nedeniyle cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerini paylaşmaktan çekindiklerini göstermektedir (5). Bir hizmeti alırken ayrımcılığa uğramış olmak ya da potansiyel bir ayrımcılıktan korkmak, kişileri sağlık hizmetine erişmekten alıkoyabilmektedir. Bu ise yaşlılık süreciyle gelen sağlık sorunlarında artışa sebep olabildiği gibi hizmet almaya dair çekinceler, sağlık durumunu daha kötü hale de getirebilmektedir. Buna yönelik olarak sosyal hizmet uzmanları, kişileri yargılanmadan hizmet alabilecekleri uzmanlara yönlendirerek bağlantı kurucu rolünü yerine getirebilir. Bununla birlikte kişilerin sahip oldukları potansiyel ayrımcılık kaygısını azaltmaya yönelik güçlendirici çalışmalar da yürütebilir.

Bahsedildiği gibi çeşitlenen kimlikleriyle yaşlılarla farklı çalışmalar yapılabilirdiği gibi LGBTİ+'ların da çeşitli kimliklere ve ihtiyaçlara sahip olabileceği bilinmelidir. Bu noktada sosyal hizmet uzmanının lezbiyen, gey, biseksüel, trans, interseks ve artı kimliklerin farkında olması ve ayrı ayrı ne tür ihtiyaçlar duyulabileceğini bilmesi önemlidir. Örneğin trans bir müracaatçının yaşadığı yerde ya da kalması gereken bir sosyal hizmet kurumunda ne tür sorunlar yaşayabileceğini öngörerek buna yönelik önlemler alınmalı; bakım ve gelecek planlarının yapılmasında etkin rol alınmalıdır. Kişiler hangi yaşta olurlarsa olsunlar cinsiyet uyum sürecinde olabilirler. Bu süreçte müracaatçıların beklentileri ve ihtiyaçları da bu doğrultuda değişeceği için sunulacak hizmetin şekillenmesinde bu da göz önünde tutulmalıdır. Ayrıca kişiler çeşitli engellilik halleri ya da HIV ile yaşıyor olabilirler. Buna yönelik de müracaatçıların karşılaşabilecekleri katmanlı ayrımcılığın farkında olarak hizmet sunulması ve uygun yönlendirmelerin yapılması önemlidir. Sosyal hizmet uzmanı olarak çalışılan alan ne kadar sabit ve tek görünürse görünsün, tüm müracaatçıların biricik oldukları ve birçok kimlikleriyle yaşamlarını sürdürdükleri unutulmamalıdır. Bu çeşitlenen kimliklere dair bilgilerin sürekli güncel tutulması ise meslek hayatı boyunca önemli bir yerde durmaktadır. Örneğin Kaos GL Derneği'nin internet sitesinde yer alan E-Kütüphane, LGBTİ+ alanına dair güncel bilgilerin edinilebileceği önemli kaynaklardan biridir.

MEZZO DÜZEYDE YAŞLI LGBTİ+'LARLA SOSYAL HİZMET

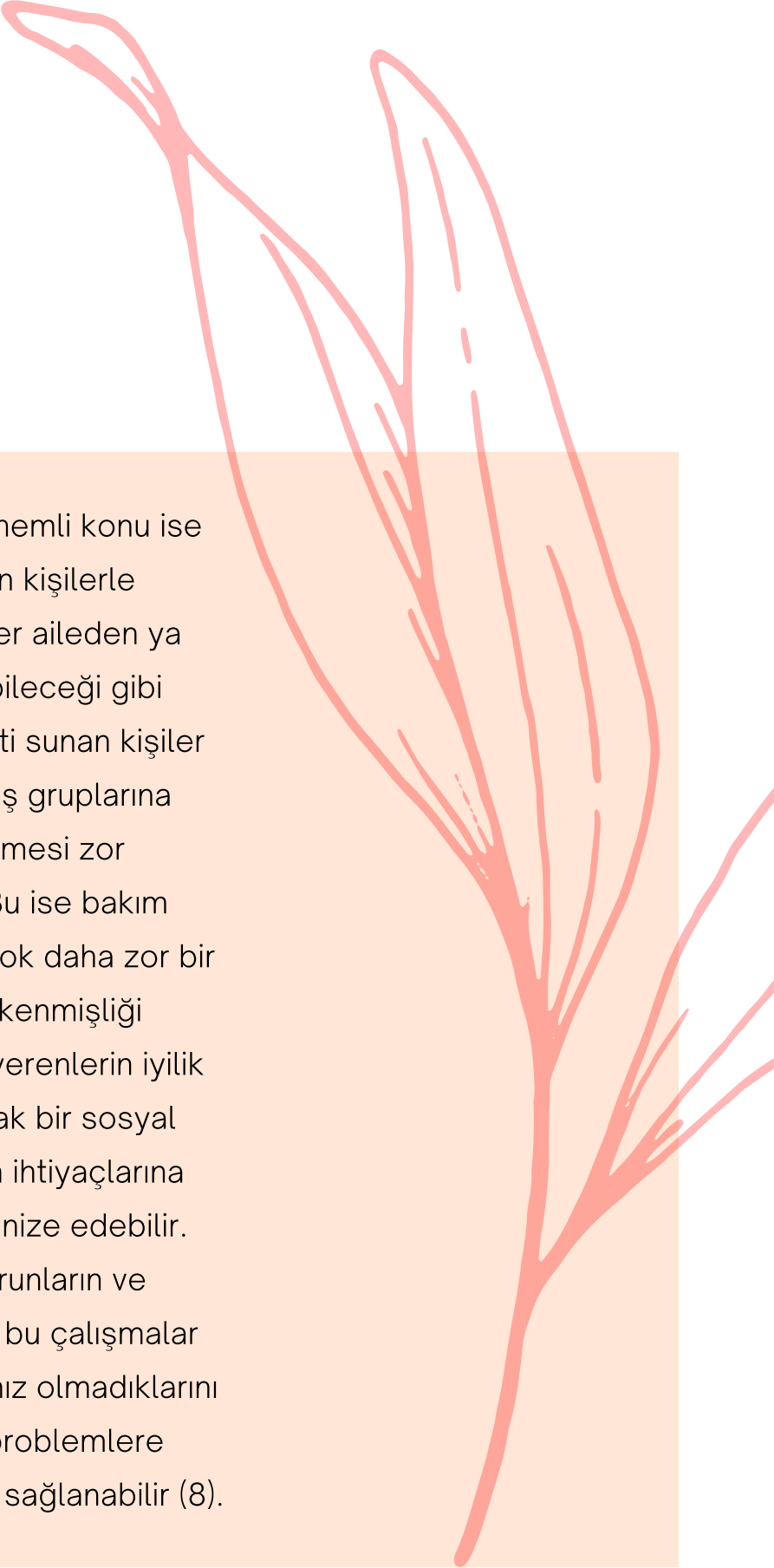

Mezzo düzeyde yaşlı LGBTİ+'larla çalışmalar yürütecek bir sosyal hizmet uzmanı, müracaatçının ailesi veya ona bakım veren kişilerle bu süreci yönetebilmeleri için güçlendirme çalışmaları yapabileceği gibi çeşitli grup çalışmaları yoluyla bu süreçleri yaşlı LGBTİ+'lar için daha iyi hale getirebilir.

Mezzo düzeyde yapılabilecek çalışmaların başında, yaşlı LGBTİ+'lar ve yaşlı olmayan LGBTİ+'ların bir araya getirildiği grup çalışmaları gelmektedir. Böyle etkinliklerle kuşaklar arası dayanışma sağlanabileceği gibi sadece yaşlı LGBTİ+'ların bir araya geldiği grup çalışmaları yoluyla da akran desteğinin aracı olabilir. Örneğin Montreal ve Toronto'da hizmet sunan bazı bakımevleri, yaşlı LGBTİ+'lar için özel sosyal etkinlikler düzenlemektedir. Bunlar arasında LGBTİ+ temalı film gösterim ve okuma seansları, LGBTİ+ misafirlerin konuk edildiği çay sohbetleri, LGBTİ+ alanına dair konuların tartışıldığı yuvarlak masa toplantıları, bir Drag Queen sunuculuğunda tombala partileri ve kabare şovları, Onur Yürüyüşü için pankartlar hazırlama ve isteyen sakinlerle Onur Yürüyüşüne katılma gibi etkinlikler yer almaktadır (6).

Yaşlı LGBTİ+’ların yalnızlık ve sosyal izolasyon riski ne kadar sıklıkla vurgulanıyor olsa da her zaman yalnız ve ailesiz olacakları varsayılmamalıdır. LGBTİ+’ların da LGBTİ+ olmayan kişiler gibi aileler kurdukları ve hayatlarını partnerleriyle, çocuklarıyla veya diğer aile üyeleriyle geçirebildikleri unutulmamalıdır. Bu noktada çevresi içinde birey yaklaşımıyla gerektiğinde aile üyeleri ile de çalışılmalıdır. Sorunları detaylı bir şekilde değerlendiren sosyal hizmet uzmanının, bu sorunlar ile müracaatçı ve ailesi arasında ne tür bir ilişki olduğunu kavraması önemlidir. Aileyle çalışma sırasında müracaatçının saygın bir konumda olması sağlanmalı ve kişinin sosyal işlevselliğinin üst düzeyde tutulmasını destekleyecek bir çevrenin oluşturulmasına yönelik çaba gösterilmelidir. Bununla birlikte uzman, kolaylaştırıcı rolüyle aile üyeleri arasındaki etkileşimi çoğaltmak ve aile içindeki dengeleri iyileştirmek için çalışmalıdır (7)

Mezzo düzey için bir diğer önemli konu ise yaşlı LGBTİ+'lara bakım veren kişilerle çalışmadır. Bakım veren kişiler aileden ya da arkadaşlardan birileri olabileceği gibi profesyonel olarak bu hizmeti sunan kişiler de olabilir. Yaşlıların diğer yaş gruplarına kıyasla daha katı ve değiştirilmesi zor davranışları olabilmektedir. Bu ise bakım verenler için yürüttükleri işi çok daha zor bir duruma getirip bıkkınlık ve tükenmişliği tetikleyebilmektedir. Bakım verenlerin iyilik halinin artırılması için çalışacak bir sosyal hizmet uzmanı, bu kimselerin ihtiyaçlarına yönelik grup çalışmaları organize edebilir. Deneyimlerin, duyguların, sorunların ve benzer konuların paylaşıldığı bu çalışmalar yoluyla bakım verenlerin yalnız olmadıklarını fark etmeleri ve yaşadıkları problemlere farklı çözümler bulabilmeleri sağlanabilir (8).

MAKRO DÜZEYDE YAŞLI LGBTİ+'LARA YÖNELİK SOSYAL HİZMET

Makro düzeyde yaşlı LGBTİ+'lara yönelik sosyal hizmet çalışmalarının başında, içinde bulunulan kurumların yaşlı LGBTİ+'lar için uygun bir hale getirilmesi gelmektedir. Bu bağlamda ilk olarak kurumların yaşlı LGBTİ+'ları kapsayan; fiziksel, duygusal ve ruhsal boyutta güvende hissedebilecekleri bir alan sunması için çaba gösterilmelidir. Buna yönelik olarak LGBTİ+'ların güvende hissedebilmeleri için gökkuşağı gibi sembollerin yer aldığı görsellerin yanı sıra aynı cinsiyetten çiftlerin yer aldığı resimler kullanılabilir. Yatılı bir kurumda çalışılıyor ise birlikte kalınan kişilere yönelik LGBTİ+ konusuna dair farkındalık artırıcı eğitimler verilebilir ya da ortak alanlara LGBTİ+ konusunda bilgilendirici broşür, dergi ve kitaplar koyulabilir.

Kapsayıcı bir iletişimin kurulması ve müracaatçıların kuruma girdikleri andan itibaren dışlanmış hissetmemeleri için çalışılmalıdır. Bunun için kuruma gelen herkesin heteroseksüel ve natrans olduğu veya interseks olmadığı varsayımından kaçınılmalı ve kişilere beyanda bulundukları hitap biçimiyle seslenilmesi konusunda kurum politikalarında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bununla birlikte sunulacak hizmetin kişilerin LGBTİ+ kimliklerinin farkında ve bu kimliklerinden kaynaklanabilecek deneyimlerine, yaşam şekillerine, beklentilerine ve ihtiyaçlarına duyarlı yürütülmesi gerekmektedir. Kurumda çalışan bütün personelin LGBTİ+'ların bilincinde olması ve uygun dil kullanımına hakim, gizliliği sağlayabilecek şekilde eğitilmesi de önemli bir yer edinmektedir. Ayrıca kurumsal politika ve prosedürlerin LGBTİ+ kapsayıcılığının artmasına yönelik ayrımcı olmayan politikaların açıkça belirtilmesi ve bu durumlar için bir şikayet mekanizmasının kurulması sağlanmalıdır (9).

Sosyal hizmet uzmanı olarak dijital bilgilendirme yöntemlerinin farkında olmak, ulaşılabilecek toplumsal sistemleri artırabilmek adına önemlidir. Bu bağlamda Youtube üzerinden yaşlı LGBTİ+’larla ilgili bilgilendirici videolar hazırlanabileceği gibi yaşlı LGBTİ+’ları güçlendirici videolar da yaygınlaştırılabilir. Benzer şekilde diğer sosyal medya araçları kullanılarak da bu çalışmalar sürdürülebilir. Örneğin Instagram canlı yayını yoluyla birçok LGBTİ+ kişiye ulaşılarak güçlendirici yayınlar yapılabileceği gibi, yaşlı LGBTİ+’larla sosyal hizmete dair podcast yayınları hazırlanabilir. Ayrıca bu alanda farkındalığı artırmak amacıyla görsel içeriklerin hazırlanması sağlanarak bunlar sosyal medya kanallarında paylaşılabilir. Bunun gibi yollarla yüz yüze ulaşmanın mümkün olmadığı kişilere de ulaşılarak makro boyutta bir sosyal hizmet gerçekleştirilebilir. Bunların yanı sıra çalışmakta olan sosyal hizmet alanının yaşlı LGBTİ+’larla ilişkisine dair hazırlanacak broşür, dergi gibi yayımların yaygınlaştırması da bu alanda sunulabilecek hizmetler arasında sıralanabilir.

Yeni yasal düzenlemelerin yapılması ve politika yapıcıların etkilenmesi (lobicilik) için çalışmalar yürütmek önemli bir makro sosyal hizmet uygulamasıdır. Bu kapsamda öncelikle yürürlükteki kanunların yaşlı LGBTİ+’ları kapsayıcılığının gözden geçirilmesi ve onlar için daha yaşanabilir bir toplum yaratma yolunda ne tür değişimlere ihtiyaç duyulduğu anlaşılmalıdır. Örneğin LGBTİ+ kişilerden birine uygulanan şiddetin, esasında tüm LGBTİ+’lara yönelik bir tehdit olduğunun farkında olarak çalışmalar yürütülmeli ve bunun gibi nefret suçlarının önüne geçilmesi için gerekli politikaların geliştirilmesi için uğraşılmalıdır. Bununla birlikte resmi birliktelik, miras, sosyal güvence ve emeklilik politikalarının yaşlı LGBTİ+’lara nasıl etkilerinin olduğu ve ne tür değişimlere ihtiyaç duyulduğu anlaşılmalıdır. Bu noktada bir kamuoyu oluşturulması ve resmi kurumların bu değişim için teşvik edilmesi önemlidir. Kamuoyu oluştururken toplumun farkındalığının yükseltilmesi için çalışılmalıdır. Örneğin uygulanan şiddetin görünürlüğünün artırılarak nelere sonuç olduğu, benzer şiddetlerin ne yoğunlukta yaşandığı gibi bilgiler raporlanarak kamuoyu ile paylaşılabilir. Bununla birlikte sosyal güvence ve emeklilik şartlarının LGBTİ+’ları hangi noktalarda dışarıda bıraktığı ve geleceklerine nasıl etkileri olduğu konusu da raporlanarak gündemleştirilebilir. Ayrıca resmi kurumların politikalarının LGBTİ+’ları da içerebilmesi için yapılabilecekler konusunda kılavuzlar hazırlanarak o kurumlara ulaştırılması sağlanabilir.

Yürütülecek makro düzeydeki sosyal hizmet faaliyetlerinde önemli bir değişim sistemi de yerel yönetimlerdir. Toplumsal değişimin önemli bir parçası olan yerel yönetimlerle kurulacak ortaklık faaliyetleri, yürütülecek çalışmaların daha büyük değişimlere yol açmasında ve süreklilik kazanmasında etkili olacaktır. Yerel seçimler öncesi adaylardan LGBTİ+’ları destekleme ve onları yoksaymamaya yönelik sözler alınabileceği gibi belediyeler tarafından hazırlanacak stratejik planlama süreçlerine LGBTİ+ ve özellikle yaşlı LGBTİ+ dostu faaliyetlerin eklenmesi için çalışılabilir. Örneğin belediyelerin translar için açacağı bir misafirhane, farklı toplumsal sistemler tarafından sürekli olarak psikolojik, ekonomik ve fiziksel şiddete maruz bırakılan her yaştan transın acil barınma ihtiyacını karşılayabilecek önemli bir hizmet olacaktır. Bunun yanı sıra belediyelere bağlı yaşlı bakım ve huzurevleri ile yaşlılara hizmet merkezlerinin LGBTİ+ kapsayıcılığının artırılmasına dair çalışmalar yürütülebilir. Bunlar gibi hizmetlerin sağlanması için yerel yönetimlerle beraber faaliyetlerde bulunmak, LGBTİ+’ları güçlendirecek sosyal hizmet adımlarından biridir.

SON SÖZ

Yaşlı LGBTİ+'larla çalışacak bir sosyal hizmet uzmanı, mikrodan makroya tüm müdahale düzeylerinin farkında olmalı ve yaratacağı değişimin görünenden çok daha büyük olacağını bilmelidir. Dolaylı değişimleri göz önünde tutarak her bir düzey için ayrı bir özen göstermeli, yaşanan sorunların çözümü için bu düzeyleri katman katman anlamalıdır.

Sosyal hizmet uzmanı, kendini her zaman sorgulayıp eksik kaldığı kısımları tamamlayabilmelidir. Örneğin aile tanımını nasıl yaptığını ve kimleri buna dahil ettiğini sorgulamalı ve seçilmiş aileleri de bu tanıma girecek şekilde kendi düşünce yapısını dönüştürmelidir.

Çalışılan alan ne olursa olsun, yaşlı LGBTİ+'lar ile farkında olarak ya da olmayarak temas edilebileceği bilinmelidir. Sosyal hizmet uzmanı kendisini böyle bir temas beklemeden LGBTİ+ ve yaşlılık alanlarında geliştirmelidir. LGBTİ+'ları dışarıda bırakan bir meslek anlayışına sahip olup olmadığı konusunda kendini sorgulamalı ve farkındalığını geliştirmelidir. Fark etmeden uygulayabileceği ayrımcılıkları en aza indirmek için çaba göstermeli ve ihtiyaç duyduğundan nerelerden nasıl destekler alabileceğini bilmelidir.

Hak temelli bir meslek olan sosyal hizmeti, yaşlı LGBTİ+'ların haklarını savunarak sürdürmeli ve LGBTİ+'larla dayanışma içinde olmalıdır.

Çünkü dayanışma yaşatır...

KAYNAKLAR

1

Türkiye’de Lezbiyen, Gey, Biseksüel ve Trans (LGBT) Bireylerin Sosyal ve Ekonomik Sorunları Araştırmasının Özet Sonuçları (Volkan Yılmaz ve İpek Göçmen), 2015

2

Yaşlı LGBTİ+lar: Dünyada ve Türkiye’deki Durum, 17 Mayıs Derneği (Yasemin Öz), 2020

3

At-Risk and Underserved: LGBTQ Older Adults in Seattle/King County Findings from Aging with Pride (Karen Fredriksen-Goldsen, Chengshi Shiu, Hyun-Jun Kim, Charles A. Emlet, Jayn Goldsen), 2015

4

Life Course Predictors of Allostatic Load Among LGBTQ Older Adults, Innovation in Aging (Charles Hoy-Ellis, Hyun Kim, Karen Fredriksen Goldsen), 2020

5

Açık & Görünür: 45-75 Yaşları Arası Yaşlı Lezbiyen, Gey, Biseksüel ve Transların Deneyim ve Tutumları, SAGE (Harris Poll ve Robert Espinoza; Çeviri: Özge Gökpinar, Kirkından Sonra Lubunya İnisiyatifi), 2014

6

Dünyadan Örnekler: Yaşlı LGBTİ’leri Kapsayıcı Bir Hizmet Nasıl Olmalı, Kaos GL Dergisi Yaşlılık Sayısı (Damla Umut Uzun), 2018

7

Yaşlı Ailesi ile Çalışma, Yaşlılık ve Sosyal Hizmet: Tüm Boyutlarıyla Kapsayıcı Bir Çerçeve kitabı içinde (Gülsüm Çamur Duyan), 2019

8

Yaşlıya Bakım Verenlerle Çalışma, Yaşlılık ve Sosyal Hizmet: Tüm Boyutlarıyla Kapsayıcı Bir Çerçeve kitabı içinde (Türken Çağlar), 2019

9

Best Practice Guidelines: Accommodating Older Gay, Lesbian, Bisexual, Trans and Intersex (GLBTI) People, GLBTI Retirement Association Incorporated (GRAI), 2015